

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Осадчого Вячеслава Володимировича
на дисертацію Алексахіної Тетяни Олексіївни
«Теорія і практика розвитку іншомовної компетентності майбутніх
економістів на другому (магістерському) рівні вищої освіти на засадах
інформаційно-цифрового підходу»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами

Актуальність дисертації зумовлена кількома взаємопов'язаними чинниками. По-перше, у сфері економіки іншомовна підготовка давно перестала бути лише загальнокультурним складником. Для сучасного економіста вона є інструментом доступу до аналітичних матеріалів, міжнародних стандартів, професійних мереж, дослідницьких даних, фінансової документації, академічної мобільності та фахової комунікації. По-друге, магістерський рівень передбачає не просто відтворення мовних знань, а здатність працювати з автентичними іншомовними джерелами, готувати аналітичні тексти, презентувати результати дослідження та вести професійну взаємодію в міжкультурному середовищі. Саме такий підхід до професійного профілю економіста послідовно обґрунтовано в дисертації.

Авторка переконливо показує, що потреба в дослідженні впливає з наявних суперечностей: між вимогою до високого рівня іншомовної автономії майбутніх магістрів з економіки та недостатньою педагогічною підтримкою цього процесу; між значним потенціалом інформаційно-цифрового підходу і браком цілісних науково обґрунтованих та експериментально перевірених педагогічних систем такого розвитку. Саме ці суперечності й зумовили вибір теми дисертації.

Тема дослідження безпосередньо пов'язана з науковими програмами закладу вищої освіти. Роботу виконано як складову комплексної науково-дослідної теми «Професійне становлення фахівця в умовах цифрового освітнього середовища» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, що має державну реєстрацію №0125U000329. Це засвідчує належне програмне та інституційне вкорінення дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Однією з сильних сторін дисертації є належний рівень обґрунтованості висунутих положень. Передусім це забезпечується чіткою побудовою наукового апарату. У роботі коректно визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження. Предмет дослідження конкретизовано як організаційно-педагогічну систему розвитку іншомовної компетентності майбутніх економістів на другому рівні вищої освіти на засадах інформаційно-цифрового підходу. Така постановка предмета дозволила уникнути надмірної широти й зосередитися саме на системному педагогічному вимірі проблеми.

Висновки дисертації спираються не лише на теоретичний аналіз, а й на багаторівневу емпіричну перевірку. Педагогічний експеримент проводився поетапно: констатувальний етап був спрямований на виявлення вихідного рівня сформованості іншомовної компетентності за визначеними показниками, а формувальний передбачав упровадження організаційно-педагогічної системи в експериментальних групах. Логіка експерименту є послідовною, а принципи його організації, зокрема інтеграція мовної та професійної підготовки, автентичність, індивідуалізація освітніх траєкторій, поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти та цифрова відкритість, видаються методологічно виправданими.

На користь обґрунтованості висновків свідчить і широка експериментальна база. Дослідження охопило низку закладів вищої освіти України, серед яких Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, Університет Григорія Сковороди в Переяславі. Така база істотно посилює репрезентативність одержаних результатів.

Рекомендації, сформульовані в дисертації, також мають достатній ступінь обґрунтованості. Вони впливають із отриманих результатів і стосуються оновлення змісту іншомовної підготовки, створення цифрових ресурсів, підготовки навчально-методичних матеріалів, удосконалення освітніх програм і внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертації

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній не лише порушено актуальну проблему, але й запропоновано її цілісне розв'язання на рівні теорії та практики. Новим є розгляд іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки як професійно-інструментального феномену, безпосередньо пов'язаного з аналітичною, дослідницькою та комунікативною діяльністю фахівця, який працює зі складними масивами інформації та автентичними іншомовними джерелами.

Новизна виявляється також у системному поєднанні інформаційно-цифрового підходу з професійною іншомовною підготовкою саме магістрів економічного профілю. Авторка пропонує не окремі цифрові засоби чи методичні прийоми, а модель упорядкованої організаційно-педагогічної системи, що включає принципи, зміст, форми, методи, засоби, умови реалізації та діагностувальний блок.

Достовірність наукових положень забезпечується належною джерельною базою, логічною узгодженістю всіх компонентів дослідження, поетапною експериментальною перевіркою та достатньо широкою базою апробації. Важливо й те, що авторка свідомо зменшує ризик локальності результатів, спираючись на емпіричний матеріал із кількох закладів вищої освіти.

Значення одержаних результатів для науки і практичного використання

Значення роботи для науки полягає у розвитку теорії та методики професійної освіти в тій її частині, що стосується іншомовної підготовки здобувачів освіти на магістерському рівні в умовах цифрового освітнього середовища. Дисертація розширює наукові уявлення про те, як саме слід проєктувати іншомовну підготовку фахівця нефілологічного профілю, коли мова є не самоціллю, а засобом професійної діяльності, дослідження та міжнародної комунікації.

Практичне значення результатів є цілком очевидним. Одержані результати доцільно використовувати під час розроблення освітніх програм, навчально-методичних матеріалів, цифрових ресурсів, а також у системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти й підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Це підсилює прикладний характер роботи та її готовність до реального впровадження.

На мою думку, результати дисертації мають не лише інституційне, а й ширше загальнонаціональне значення. Вони можуть бути корисними для модернізації магістерської підготовки в Україні, особливо там, де посилюється

інтеграція з міжнародним академічним і професійним простором. Окремі положення роботи мають потенціал і для міждисциплінарного перенесення.

Характеристика структури і змісту дисертації

Структура дисертації є логічно виваженою. Вона підпорядкована досягненню поставленої мети та розкриттю всіх дослідницьких завдань. Зміст дисертації послідовно розгортається від обґрунтування проблеми й аналізу нормативної та теоретичної бази до розроблення системи, опису її впровадження та перевірки результативності. Така композиція відповідає вимогам до докторського дослідження.

Змістовно робота вирізняється прагненням до системності. Авторка не замикається на вузькометодичному рівні, а охоплює ширше коло питань: професійний профіль економіста, місце іншомовної компетентності в структурі його підготовки, роль цифрового середовища, принципи добору змісту й організації педагогічного експерименту. Це додає дослідженню теоретичної ваги.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Результати дисертації достатньо повно відображені в опублікованих працях автора. Основні положення дослідження апробовано та представлено на належному науковому рівні. Також подано відомості про особистий внесок здобувача у працях, виконаних у співавторстві, що є важливою ознакою належної академічної культури.

Повнота оприлюднення результатів дає підстави стверджувати, що наукова спільнота мала можливість ознайомитися з основними ідеями, положеннями та висновками дослідження ще до його захисту в завершеному вигляді.

Дотримання вимог академічної доброчесності

У наданих матеріалах відсутні ознаки порушення академічної доброчесності. Авторка коректно окреслює власний внесок у співавторських працях, розмежовує попередні та нові результати дослідження, послідовно представляє джерельну та методологічну базу. Такі характеристики дозволяють позитивно оцінити дотримання вимог академічної доброчесності.

Технічний висновок щодо текстових збігів і коректності цитування свідчить, що за змістом поданих матеріалів підстав для сумніву в доброчесності дослідження немає.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Попри загалом високу оцінку роботи, окремі її положення можуть бути предметом наукової дискусії.

Робота набагато виграла б, якби був проведений аналіз залежності між рівнем знань магістрів під час складання єдиного вступного іспиту з іноземної мови та вхідним тестуванням рівня англійської мови під час експерименту.

Після прочитання рукопису залишилося відкритим питання, чи проводився порівняльний аналіз загальних, спеціальних компетентностей та результатів навчання фахових дисциплін та рівень інтеграції іншомовної підготовки в умовах експерименту.

Із роботи не зрозуміло, чи перевірявся рівень володіння іноземною мовою науково-педагогічними працівниками, які викладають фахові дисципліни, та чи були вони залучені до проведення експерименту.

Робота набагато виграла б, якщо в додатках були б наведені приклади створення ШІ-агентів для розвитку іншомовної компетентності майбутніх економістів в умовах магістратури.

Напрацювання за результатами дослідження виглядали б більш прозорими, якби в роботі були відображені приклади індивідуальної траєкторії розвитку іншомовної компетентності майбутніх економістів в умовах магістратури.

Дискусійною є відмова авторки використовувати в експерименті інтегральний показник структурних зрушень рівнів сформованості іншомовної компетентності для підтвердження результативності розробленої організаційно-педагогічної системи.

Висловлені зауваження не ставлять під сумнів наукову цінність дисертації. Вони мають переважно характер побажань і наукової дискусії та можуть бути враховані в подальшому розвитку дослідження.

Загальний висновок про відповідність докторської дисертації вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук»

Вважаю, що дисертація «Теорія і практика розвитку іншомовної компетентності майбутніх економістів на другому (магістерському) рівні вищої освіти на засадах інформаційно-цифрового підходу» є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають істотне значення для теорії та методики професійної освіти і для практики підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти.

За актуальністю, науковою новизною, ступенем обґрунтованості положень, достовірністю результатів, практичним значенням, повнотою апробації та відповідністю встановленим вимогам подана дисертація відповідає «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», а її авторка, Тетяна Алексахіна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

**доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету економіки та управління
Київського столичного
університету імені Бориса Грінченка**

Вячеслав ОСАДЧИЙ

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45307965	
ВЛАСНИЙ ПІДПИС	ЗАСВІДЧУЮ
<i>В. Осадчий</i>	<i>Тетяна Алексахіна</i>
<i>Н. Мисиренко</i>	<i>20.04.2026</i>